

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın **Adalet Bakanı Yılmaz TUNÇ** tarafından Anayasa'nın 98'inci, İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

Beritan GÜNEŞ ALTIN

Mardin Milletvekili

Kocaeli 1 Nolu F Tipi Yüksek Güvenlikli Ceza ve İnfaz Kurumundan tarafımıza ulaşan bilgiler ve avukatların yaptığı inceleme raporları neticesinde mahpusların, ciddi hak ihlallerine maruz bırakıldıklarını tespit ettik. Mahpuslarla yapılan görüşmelerde, cezaevindeki hijyen koşulları sağlığı tehdit edecek düzeylere eriştiği, odalarına sürekli arama adı altında baskınlar düzenlendiği, bu baskınlarda kantinden aldıkları eşyaların kullanılamaz hale getirildiği aktarılmıştır.

Mahpusların, rutin aramalarda okuma komisyonları tarafından mektuplarına el konulduğu, İdarenin denetimi ve gözetimi altında yasal incelemeler yapılarak mahpuslara teslim edilen kitaplara sık sık yapılan aramalar sonucunda el konulduğu, el konulan bu kitapların uzun süre kendilerine verilmediği, verildiğinde de kitaplara "incelendi" mührü basılmadığı için sonraki aramalarda tekrar tekrar politik içeriğe sahip yazı, dergi, kitap ve defterlere ve daha önce kantinden satın alınan spiralli defter veya hamur silgi, daha sonra kantinde satılmıyorsa, bu eşyalara dışarıdan geldiği iddiasıyla el konulduğu aktarılmıştır.

Mahpuslara verilen yemeklerin, bir mahpusa yetmeyecek seviyede olduğu, bir kişiye yetebilecek yemeğin üç kişiye verildiği, üç öğün için toplamda bir ekmek verildiği, yemeklerin ayrıca lezzet ve hijyen olarak iç açıcı durumda olmadığı da aktarılanlar arasındadır. Ayrıca eksik verilen kahvaltılardan dolayı mahpusların fahiş fiyat uygulamasının olduğu kantinden alışveriş yapmaya mecbur kaldığı belirtilmektedir. Kantindeki ürünlerin de kalitesiz olmasına ek olarak seçenek de çok sınırlı olduğu, ısrarlı taleplere rağmen seçenek sayısı artırılmadığı, 20-30 sayfalık küçük boy defter haricinde bir defterin yoğun taleplere rağmen arz edilmediği tarafımıza iletilmiştir.

Mahpusların hastane sevkleri noktasında da yoğun mağduriyetlerle karşılaştığı, dış tedavisi başta olmak üzere hastane sevkleri için aylarca beklemek durumunda kaldıkları, makul

herhangi bir gerekçe sunulmayan bu duruma zaman zaman jandarma eksikliği gibi bahaneler üretildiği belirtilmektedir. Ayrıca hastaneye gidebilen “şanslı” mahpusların ise kelepçeli muayene dayatması ile karşı karşıya bırakıldığı, bu dayatmayı kabul etmeyenlerin tekrar hapishaneye götürüldüğü ve sağlık hizmetlerine erişim haklarının ellerinden alındığı iletilmiştir.

Bir diğer hak ihlali ise mahpuslara mahrem alan tanınmaması durumudur. Havalandırmanın her tarafını gören ve sürekli bir gözetim halinde olan mahpusların bu duruma dair şikayetlerini idareye ilettiklerinde olumlu bir gelişme yaşanmadığı, bilhassa kadın mahpuslar rahatsızlıklarını ilettiklerinde ise gardiyanların laubali ve lakayt tavırlarıyla karşılaştıkları belirtilmektedir. Hasta mahpuslara diyet listelerine uygun yemek arzı sağlanmamama durumu Kocaeli 1 Nolu F Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu’nda da karşımıza çıkmaktadır. Yüksek tansiyon ve Hepatit B hastası Ratibe Batmaz’ın hastalığına uygun (hem tuzsuz hem etsiz) yemekler çıkarılmadığı; Covid-19 Pandemisi sonrasında uygulanan tedbirlerin, görüşmeciler sayılarının kısıtlanması da dahil olmak üzere, artık olağan hale getirildiği; bağlama ve İngilizce kursu için başvuru yapan mahpusların MEB tarafından öğretmen gönderilmediği için kurslardan yararlanamadıkları da bizlere iletilmiştir.

Hapishanenin fiziki yapısındaki eksiklikler de mahpusların yaşamlarını ve sağlıklarını olumsuz etkilediği, örneğin yatakların çok eski olmasına, mahpusların idareye bu konuda defalarca kez başvuru yapmalarına rağmen herhangi bir olumlu değişikliğin idarece yapılmadığı aktarılmıştır. Mahpuslar, önleyici sağlık tedbirlerine erişim noktasında da zorluklar yaşamaktadırlar. Özellikle kadın mahpusların yalnızca ayda bir kez ped dağıtımı yapıldığından, cinsel sağlığa ve kadın hastalıklarına dair eğitimlerin yapılmadığından, gerekli testlerin yalnızca evli mahpuslara yapıldığından dolayı mağduriyetler yaşadıkları belirtilmektedir.

Diğer hapishanelerde sayısı çok daha fazla olmasına rağmen, televizyon kanallarının 30’la sınırlandırıldığı da akarılanlar arasındadır. Ayrıca kadın mahpusların talep ettikleri şalvarların da idare tarafından yasakla kendilerine verilmediği belirtilmektedir.

Hasta mahpusların karşı karşıya bırakıldıkları mağduriyetler ve hak ihlalleri Kocaeli 1 Nolu F Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu’nda da yaşanmaktadır. Hasta mahpus Dilber Tanrıku’nun bacağında bulunan protezden kaynaklı hapishaneye her giriş-çıkışında sensörlerin uyarı verdiği, Tanrıku’nun gerekli raporları bulunmasına rağmen her seferinde bu aramaya, protezinin çıkarılıp takılması işlemine, maruz bırakıldığı, bu durumun da Tanrıku’nun hem fiziksel hem de psikolojik sağlığını olumsuz etkilediği iletilenlerden bir diğeridir..

Hem Kocaeli 1 Nolu F Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumunda hem de Türkiye'deki diğer hapisanelerde artık bir rutin halini alan arama adı altındaki baskınların son örneği ise geçtiğimiz günlerde Kocaeli 1 Nolu F Tipi'nde gerçekleşmiştir. Bir oda aramasında toplu iğnenin eğilip tığ haline getirilmesinden dolayı, "amaç dışı kullanım" gerekçesiyle aralarında 27. Dönem Diyarbakır Milletvekili Semra Güzel'in de bulunduğu 6 kadın mahpusa soruşturma açıldığı tarafımıza iletilmiştir.

Tüm bu hak ihlallerine ek olarak hapisane idaresinin mahpuslarla diyalog kurmadığı, mahpusların görüşme taleplerinin sürekli geri çevrildiği bilgileri aktarılanlar arasındadır.

Bu bağlamda;

1. Kocaeli 1 Nolu F Tipi Yüksek Güvenlikli Ceza İnfaz Kurumunun fiziksel şartlarının düzeltilmesi ve sistematik eksikliklerinin giderilmesi için ne gibi çalışmalar yapılmaktadır? Çok eski olan yatakların yenilenmesine dair bir çalışmanız var mıdır?
2. Mahpusların beslenme, hijyen ve sağlığa erişim haklarının iyileştirilmesi amacıyla hangi önlemler alınmıştır?
3. Ayakta sayımı reddeden mahpuslara yönelik baskınlar ve kişisel alanlarının tarumar edilmesi ile ilgili olarak herhangi bir soruşturma başlatılmış mıdır?
4. Aynı ceza infaz kurumunda kantinde satılan kırtasiye ürünlerinin yetersiz ve çok pahalı olduğu, iase bedellerinin arttığı ancak hala yeterli olmadığı, idare tarafından dağıtılan yemeklerin lezzetsiz, kötü ve sağlıksız olduğu iddiaları doğru mudur? Bu konularda herhangi bir düzenleme yapılacak mıdır?
5. Kocaeli 2 Nolu F Tipi Yüksek Güvenlikli Ceza İnfaz Kurumunda birçok mahpusun gönderdikleri mektuplara keyfi bir şekilde el konulduğu ve dışarıdan gelen bazı mektupların da mahpuslara ya hiç verilmediği ya da çok geç teslim edildiği doğru mudur?
6. Kantindeki ürün çeşitliliğinin sınırlı olması ve fahiş fiyatların uygulanmasının önüne geçilecek midir? Ceza İnfaz Kurumları bünyesindeki kantinlerin fiyat politikası nasıl belirlenmektedir? Hapishaneler arasında bir fark söz konusu mudur?
7. Kocaeli 1 Nolu F Tipi Hapishanesinde mahpusların ısrarlı taleplerine rağmen 20-30 sayfadan büyük defter getirilmemesinin gerekçesi nedir?

8. Diş tedavisi başta olmak üzere mahpusların sağlık hizmetlerine erişiminin önündeki engeller kaldırılacak mıdır? Mahpuslara kelepçeli muayene dayatması yapılmasının önüne geçilecek midir? Bu dayatmada bulunulması bakanlığınızın merkezi bir kararı neticesinde mi uygulanmaktadır? Değil ise bunda ısrarcı olan kamu personelleri hakkında başlatılmış herhangi bir soruşturma var mıdır?
9. Mahpuslara günlük yeterli besini karşılayabilecekleri kadar yemek verilmemesinin, kişi başı günde yalnızca bir ekmeğin verilmesinin mahpusların sağlıklarına olan etkileri cezaevi idareleri tarafından hesaba katılmış mıdır?
10. Mahpuslara verilen ekmeğin çeşidine ve gramajına ilişkin cezaevlerinde belirli bir standart var mıdır? Varsa standartı nedir? Ekmeğin yetmemesi halinde mahpusların yeniden ekmeğin talep etme hakları var mıdır?
11. Hasta mahpuslara diyet listelerine uygun yemek arzı sağlanmakta mıdır? Hasta mahpus Rütibe Batmaz'a diyetine uygun yemeklerin verilmemesinin sebebi nedir?
12. İngilizce ve bağlama kursu için başvuru yapan mahpuslara MEB tarafından öğretmen gönderilmediği için kurs hizmeti verilmediği doğru mudur? Doğru ise bu bağlamda benzeri mağduriyetlerin yaşanmaması için MEB ile ortak bir çalışma yapmak planlarınız arasında var mıdır?
13. Özellikle kadın mahpusların önleyici sağlık tedbirlerine erişiminin sağlanmasına dair bir çalışmanız olacak mıdır? Cinsel sağlık ve kadın hastalıklarına dair eğitimler neden yapılmamaktadır? Yapılıyorsa ne sıklıkla yapılmaktadır? Gerekli testlerin yalnızca evli kadın mahpuslara yapılmasının gerekçesi nedir? Mezkûr hastalıklar bekar kadınlara bulaşmamakta mıdır? Bekar ve evli kadınlara farklı sağlık hizmetleri sunulmasının bilimsel dayanağı nedir?
14. Kadın mahpuslara şalvar verilmediği bilgisi doğru mudur? Şalvar nasıl bir tehdit oluşturmaktadır?
15. Kocaeli 1 Nolu F Tipi Yüksek Güvenlikli Ceza İnfaz Kurumunda birçok mahpusun gönderdikleri mektuplara keyfi bir şekilde el konulduğu ve dışarıdan gelen bazı mektupların da mahpuslara ya hiç verilmediği ya da çok geç teslim edildiği doğru mudur?

16. Mahpusların haftada bir kere açık havaya çıkarıldığı, atölye ve kurs gibi ortak alan faaliyetlerinin yaptırılmadığı ancak bir kez film izleme etkinliği yaptırıldığı özellikle Covid-19 pandemisi kapsamında alınan tedbirler nedeniyle kaldırılan etkinliklerin pandemi sonrası normalleşmeye rağmen geri getirilmediği iddiaları doğru mudur? Mahpusların sosyal faaliyetlere katılımının artırılması için hangi adımlar atılacaktır?
17. Havalandırmalarda kamera bulunmasıyla mahpusların mahrem yaşamlarına saygı duyulmaması durumunun önüne geçilecek midir?
18. Hasta mahpus Dilber T'nin protezinin sürekli çıkarılıp arama adı altında kendisine fiziksel ve psikolojik şiddet uygulanmasının gerekçesi nedir?
19. Son günlerde arama adı altındaki baskınların artması bakanlığınızın merkezi bir talimatıyla mı gerçekleşmektedir?
20. Semra Güzel'in koğuşunda bulunan ve kendisiyle arkadaşlarına soruşturma açılmasına sebep olan toplu iğne nasıl bir suç unsuru oluşturmaktadır?
21. Mahpusların idare ile görüşme taleplerinin reddedilme gerekçesi nedir?